

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaee, 1661

De Institvtionibvs. Titvlvs VII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

ad sedem Apolloniam devoluta, I. clerico conulerit, & in illis partibus legationis officio fungere, si-
cut collationem benigno prosequeretur adfectu, verum
procurator Argentini capitali proposuit ex adverso, quod
idem capitulum hoc studio confuetudinem allegans an-
tiquam in ipsa obierat, iuxta quam nullum
non nullum & liberum, & ab utroque parente illustrem,
nonnullis non exactionis, ac eminentis scientia, in sum-
mam hactenus admiserat: ne contra hoc fieret
sententia, cum nulla tunc prebenda vacaret, antequam
vacaret, vel executoris literas receperit ad sedem
apolloniam appellavit: & infra. Nos igitur attenden-
tes ipsam non generis, sed virtutum nobilitas, viri q; ho-
nori gratum Deo faciunt, & idoneum servitorem, ad
obsequium non multos secundum campem nobiles &
patentes elegit, sed ignobilis ac pauperes: eo quod non
est personarum acceptio apud ipsum c. & vix ad culmi-
nem aditum (nempe ad prebendam) viri eminentis sci-
entiarum reperit, exceptiones huiusmodi non duci
de iustitia: & infra. Discretionis vestra manda-
ta, quatenus si vobis consulerit prædictam prebendam
petenti, quando ipsam dicit, Episcopus consulti memo-
ris, quam ad eam recipi facias.

CAP. XXXVIII.
*Si mandata prædicta in ecclesia, non potest de ecclesia provi-
deri.*

Idem.
Cum olim priori sancti Martini dederimus in man-
dato ut Gu. f. diacono in aliqua ecclesia civitatis
vel dicitur, laudanditate Apostolica provideret: idem
quatenus Gu. f. ecclesie sancti Petri de vico rectorem au-
thenticè huiusmodi natus b est designare: in qua rector
et quidem ecclesie clericis eligi consuevit, excommuni-
cationis sententiam nihilominus proferens in rebelles.
Cum igitur mandatum huiusmodi se ad alia non exten-
dit, nec ad rectoriam vel dignitatem nostram feratur: in-
terim, cum pro simplici beneficio iustitia nostra manat, &
mandatum quatenus tam institutionem huiusmodi quam
excommunicationis sententiam propter hoc latam de-
monstrari non tenere.

DE CLERICO ÆGROTANTE VEL
DEBILITATO.
TITVLVS VI.
CAP. I.

Clericus infirmus integrè percipit fructus beneficii sui.
Gregorius Coadiutor Episcopi Vrbevetanen.
Cum percussio corporalis: [& infra.] F. tuam hor-
tamur, quatenus latorem præsentium ad perci-
pienda que consecrata sunt ab ecclesia tua, ægritu-
di non debeat impedire. Quia si alii ejus essent ex-
ceptio decerni, fore non posset, qui militaret ecclesie,
potius: sed secundum eius ordinem quæcumque ei si
dignitas poterat ministrari, de ipsa exiguitate, que
ecclesia potest accedere, fraternitas tua præbeat ægro-
tanti.

CAP. II.
*Paralyticus, cui metrisia palma cum duobus digitis est abscissa,
quatenus non adhibeatur, sed ceteris sacerdotibus fungi potest.*
Eugenius I. Papa.

Paralyticum, cuius duos digitos cum medietate
in palma à parone abscissos significasti, missam
a. de formationem. b. Post Conc. Later. sub Alexand. III.
p. 37. c. 4. & c. 3. eod. tit. in 1. compil. c. In 100. ita: Clemens III.
Pitaro. Episc. d. Ca. 2. eod. tit. in 2. compil. e. Ca. unico, eod.
tit. in 3. compil. f. Arel. al. Arel. sicem. al. Arel. sicem. g. m-
ferantium. h. al. ita, eo quod ipse. i. Hac est synodus Arel. q.
sub Carolo Magno, & habetur hoc ibi ca. 7. & ca. 1. eod. tit. in 2.
compil.

non permitimus celebrare: quia nec securè propter de-
bilitatem, nec sine scandalo propter deformitatem a
membri hoc fieri posse confirmamus.
Ipsam autem ceteris officiis sacerdotalibus fungi mi-
nimè prohibemus.

CAP. III.
Si rector ecclesie sit leprosus, dandus est ei coadjutor.
Lucius III.

De b. rectoribus ecclesiarum leprosa macula usque-
adeo infectis, quod altari servire non possunt, nec
sine magno scandalo eorum, qui sani sunt, ecclesias ingre-
di: Hoc volumus te tenere, quod eis dandus est coadjutor,
qui curam habeat animarum: & de facultatibus eccle-
siae ad sustentationem suam congruam recipiat portio-
nem.

CAP. IV.
*Si rector ecclesie sit leprosus, ab administrationis officio remouetur,
sed de bonis ecclesie sustentatur.*

Clemens III. c.
Tua d nos duxit f. consulendos: & infra. De sac-
erdote, qui divino iudicio leprosa morbo repersus
in parochiali ecclesia prælationis officio fungitur: Dici-
mus quod pro scandalo & abominatione populi, ab ad-
ministrationis debet officio removeri, ita quod iuxta fa-
cultates ecclesie sibi necessaria, quamdiu vixerit, mini-
strentur.

CAP. V.
*Episcopo qui propter morbum incurabilem pastorale officium
exercere non potest, dandus est coadjutor.*

Innocentius III. Arelaten. Archiepiscopo.
Ex e parte tua fuit propositum, quod cum Auran-
sen. f. Episcopus gravi morbo & incurabili febre per
quadriennium laboravit, ita quod pastorale officium non
potest ullatenus exercere, princeps terra illius, ac eius
civitatis ejusdem ære pollutant incescentes, ut ipsi (cum
sunt metropolitanus eorum) studeas providere. Verum
cum ipsum ad cessionem compellere non possis, nec de-
beas ullo modo, nec afflictio afflictio sit addenda, imò po-
tius ipsius miseriam miserendum g. eo quod b idem vir
bonus extiterit, & ecclesiam salubriter sibi commissam
gubernaverit: nos volentes tam Episcopo, quam eccle-
siae providere, mandamus, quatenus illi coadjutorem ad-
focies virum providum & honestum, per quem tam Epi-
scopo, quam populo utiliter consulatur.

CAP. VI.
Breue est, & non summatur.
Honorius III. Episcopo Avesan.

Consultationibus: & infra. Archidiacono autem,
quem morbo paralytico laborantem officium lin-
guæ adferis amittit, coadjutor est merito adhibendus.

DE INSTITVTIONIBVS.
TITVLVS VII.
CAP. I.

Numero clericorum debet institui in ecclesia collegiatis, secundum
facultatem ipsarum.
Ex Concilio Arelaten. s.
Non amplius suscipiantur in monasterio mona-
chorum, aut clericorum, seu etiam puellarum,
quam quot se regere de bonis ecclesie absque
penuria possint.

a deformationem. b. Post Conc. Later. sub Alexand. III.
p. 37. c. 4. & c. 3. eod. tit. in 1. compil. c. In 100. ita: Clemens III.
Pitaro. Episc. d. Ca. 2. eod. tit. in 2. compil. e. Ca. unico, eod.
tit. in 3. compil. f. Arel. al. Arel. sicem. al. Arel. sicem. g. m-
ferantium. h. al. ita, eo quod ipse. i. Hac est synodus Arel. q.
sub Carolo Magno, & habetur hoc ibi ca. 7. & ca. 1. eod. tit. in 2.
compil.

CAP. II.

Laici in canonicis non possunt institui.

Eugenius. a

In ecclesia b vestra certum numerum canonicorum... (sicut nobis innouit) communiter institueri curavit...

[1 Et institutionem vestram religione firmare iuramenti. Vnde quia illo numero successu temporis diminuta, in dubitationem...

CAP. III.

Institutio beneficiorum spectat ad Episcopos, vel eorum officiales.

Alexander III. Cantuariens. Archiepiscopo, & eius suffraganeis.

Ex frequentibus querelis didicimus, in partibus vestris consuetudinem pravam a multis retro temporibus inualuisse...

CAP. IV.

Ultra facultates non debet quis institui inuitis clericis ecclesie.

Clemens III. clero Constantinopolitano.

Auoritate b Apost. sedis: & infra. Statuimus institui, per nullum in ecclesiis vestris, ultra quam facultates earum sustineant...

CAP. V.

Cum in ecclesiis oportet extraneos institui, non debent institui clericis certa originis tantum, sed undecumque sint, dum tamen sint idonei.

Innocentius III. k S. Marcelli, & S. Susanna Cardin. Apost. sedis legat.

Ad id decorem: [1 & 7.] Sicut nostris m aurbus est suggestum, Constantinopolitanus Patriarcha aliarum nationum clericos spernens...

a In aliquot manuscriptis: Eugenius Papa. b C. 3. cod. tit. in 2. comp. Reli. autem Contin. addit hic omnia a Ramundo ex an. sig. rom. c. P. H. Conc. Lat. p. 8. et. et. c. 1. cod. tit. in 1. compilat. d. assensu in auig. e. ipsorum. f. Vid. l. omnes. C. de dec. Leo. g. k. D. sancti Marcelli: & unus vetus ita: P. sancti Marcelli, & S. Susanna, &c. l. C. 1. cod. tit. in 3. comp. m. al. ita, sicut nostris est aurit. intimatum. Act. 10. n. Literat. ita debent recipi in canonicos sicut nobilit: ut not. an. l. societatem. an. gloss. ff. pro sol.

a idoneos, undecumque originem dixerit, in presens ecclesiis, & maxime in majori, institueri non potest...

[1 Et commodum tam ecclesie b. Episcopi, quam ecclesiarum, que sunt in urbe Constantinopolitana...

CAP. VI.

Institutione & custodia possunt de iure fieri ad usum scopum pertinere, & pendente lite cum de iure sit in sessione. h. d. Vel sic. Si possidet ius instituti...

Idem Helmi. Episcopo, & Archidiacono Norwici.

Cum venisset e ad Apost. sed. Archidiaconus b. chimundia, & procurator Eborac. Archiepiscopi: ex parte Archiepiscopi fuit propositum...

[1 Eas sibi aliam temporis retentionem, & aliam sibi habi ad eos, utentes restem. Itaq. Archiepiscopo in modo praes. V. de Charv. quondam archid. R. Regis in m. b. te recordat. R. Regis. Anglorum de quibus praes. dicitur. es in Episcopum post electi. sibi reuocari. Anglorum. autem archid. R. Regem. respiciat. quod. cum in quibus...

... Rex Anglia quid Carolum solum episcopalem vellet de
... Rex ipse à bo.
... Archidiaconi Eboracen. honorabiliter postulavit, ut in rectori
... quæ subtraheret archidiaconatus
... quæ subtraheret archidiaconatus
... quæ subtraheret archidiaconatus

ferantur. Si autem Episcopus ubi ad eum spectat a, con-
ferre distulerit, per capitulum ordinetur b. Quod si ad
capitulum pertinuerit, & intra præscriptum terminum
hoc non fecerit, Episcopus secundum Deum hoc cum re-
ligiosorum virorum consilio exequatur. Vel si omnes
forte neglexerint, metropolitanus de ipsis secundum De-
um abique illorum contradictione disponat.

CAP. III.

Beneficia vacantia conferantur, non obstante appellatione ille-
ritum, quibus promissa fuerant antequam vacarent.

Alexander III. Eboracen. Archiepisc.
Relatum est auctoribus nostris: & infra. Consulta-
tioni tuae taliter respond. quod cum in Lateranensi
concilio promissiones factæ de ecclesiis non vacantibus,
sint cassatæ: prætextu appellationis eorum, qui dictis pro-
missionibus incurrunt, dimitti non debet, quæ ecclesiis,
cum vacaverint, de personis idoneis ordinentur.

CAP. IV.

Si scribitur ei, ad quem spectat collatio, dato excecutor ad pro-
videndum per presentationem literarum collatori factam, ad faci-
endum præbenda: ita quod collatio alteri facta non tenet. h. d. secundum
verum intellectum. vide ca. si capitulo eod. tit. in 6.

Innocentius III. præpositus & capitulum
Cameracen.

Proposuit a nobis T. Presbyter, quod cum C. Papa
præd. nosset pro receptione ipsius in fratrem, & ad i-
gnationem præbendæ ad donationem vestram spectantis in
ecclesia vestra proximò vacatura mandatum Apostoli-
cum vobis destinasset, decano Remensi excecutore con-
cesso, decanus ipse vos contumaces inveniens, ipsum de
præbenda primò vacatura in ecclesia vestra, quæ ad do-
nationem capituli pertinet, auctoritate Apostolica inve-
stit: [1 & 7.] Sed cum præbenda quæ ad donationem
vestram spectabat, in ecclesia Cameracen. vacasset, eam
alii assignatis: [2 & 7.] Idem [autem] præd. nos-
t. quod ab eodem decano factum fuerat, ratum volens ha-
beri, collationem præbendæ factam a vobis penitus irri-
tavit, & eum de ipsa per anulum investivit. Licet au-
tem intentionis nostræ non sit investituræ de vacaturis
factis contra canonum instituta ratas habere, qui secun-
dum plenitudinem potestatis de jure possumus supra jus
dispensare: attendentes tamen quod idem Presbyter
non de vacatura, sed de vacante per præd. nos. fuit inve-
stitus, utpote quæ post cassationem concessionis à vobis
factæ intelligebatur vacare: mandamus, quatenus amo-
to ab ea præbenda quolibet detentore, eam ipsi cum plu-
ritudine honoris canonici assignetis.

[1 Sed cum ipse decanus morte præventus, in negotio ipso ul-
terius non potuisset procedere.]

[2 Cum autem propter hoc idem Presbyter ad ejusdem præ-
bendæ nostræ presentiam accessisset, sicut ex literis eius nobis inno-
tuat.]

CAP. V.

Semestre ad eligendum seu conferendum à jure præsum non
currit legitimi impedito, nec incipit currere, nisi à die mortis va-
cantis, h. d. Et est textus multum allegabilis & quotidianus.

Idem P. sancta M. in vno lata. Dia. Card.
Apost. sed. leg.

a In Cod. Barb. stat. ubi ad eum spectat collatio. b ordina-
tur. c C. 9. eod. tit. de appell. in 1. comp. & post Conc. Lat. p. 47.
c. 7. d Ca. 1. eod. tit. in 3. compilat. & Vid. Fredericum consil. 299.
e De hoc articulo, vid. Felimon in c. postulat. infra. De refer.
vers. quartus casus. Adde notam hujus loci, quibus declaratur
gloriosa in verbo dispensare.

DE CONCESSIONE PRÆBENDÆ, ET
ECCLESIAE NON VACANTIS.

TITVLVS VIII.

CAP. I.

Minor sunt in beneficium venientis, deponendus est.

Gelasius c. Papa ad Ro.

Qui d. in vivorum sacerdotum loco ponuntur,
hoc ipso sunt ab ecclesiastica communione pel-
lendi, quo se passi sunt successores vivis sacerdo-
tibus adhiberi.

CAP. II.

Beneficia non vacantia concedi vel promitti non debent: & cum
vacant, cessat devent intra sex menses: quibus elapsis de E-
piscopi ad quoslibet, & contra, demum ad proximum superio-
rem debeat collari.

Ex Concilio Lateran. 4

Nulla vel ecclesiastica ministeria, seu etiam benefi-
cia vel ecclesie tributantur alicui, seu quoniam
vacant, quæ vacant: Ne desiderare quis mortem pro-
ximi videatur, in cuius locum & beneficium se credide-
rit succellurum. Cum enim in ipsis etiam legibus gen-
tium inveniatur inhibitorium, turpe est, & divini plenum
auxilii meritorieque iudicii, si locum in ecclesia Dei futuræ
facultatis expectatio habeat, quam ipsi etiam genti-
bus condemnasse curantur. Cum verò præbendas eccle-
siasticas, seu quolibet officia in aliqua ecclesia vacare
contingerit, non diu maneat in suspensio, sed intra sex
menses personis, quæ dignè administrare valeant, con-

a Ca. eod. tit. in 3. comp. b institutus. c In uno veni-
tibus est institutus. d Ca. eod. tit. in 1. comp. & c. 2. de state &
quæ in comp. e sub Alex. III. c. f Ca. 2. eod. tit. in 1.
comp. & sub Alex. III. c. de reform. c. 19. ubi hoc decretum
revertitur, & d. d. d. eod. tit. 1. 6.